

CAROLSTADIUS, LAURENTIUS JOHANNIS

**Solonis elegia öfwer the orsaker, som
tilfogha land och märkelighe städher ruin,
fall och vndergång. ... / Aff Laurentio
Carlstadio ...**

U. o. tr.
1642

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

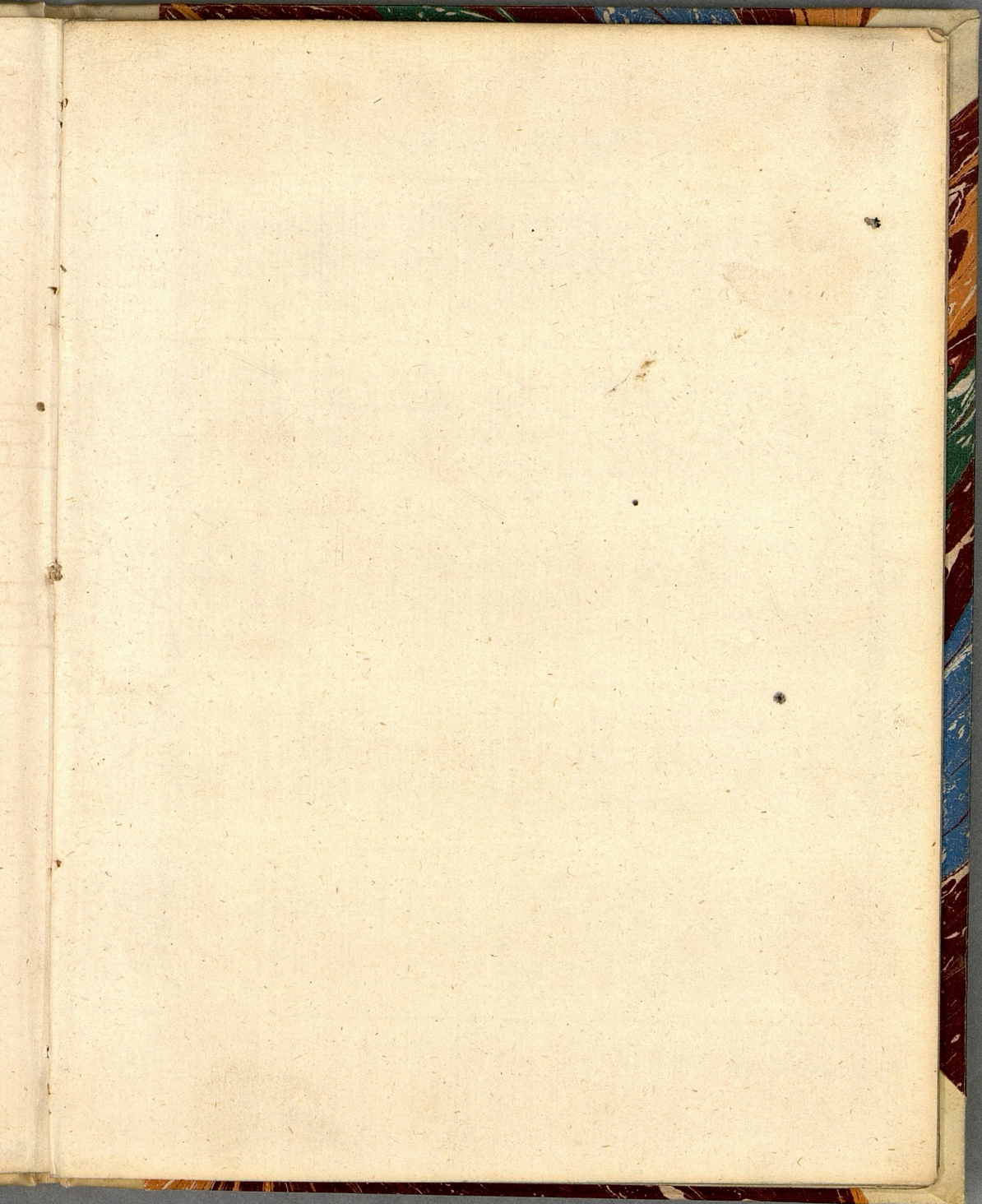
- <http://search.books2ebooks.eu/>

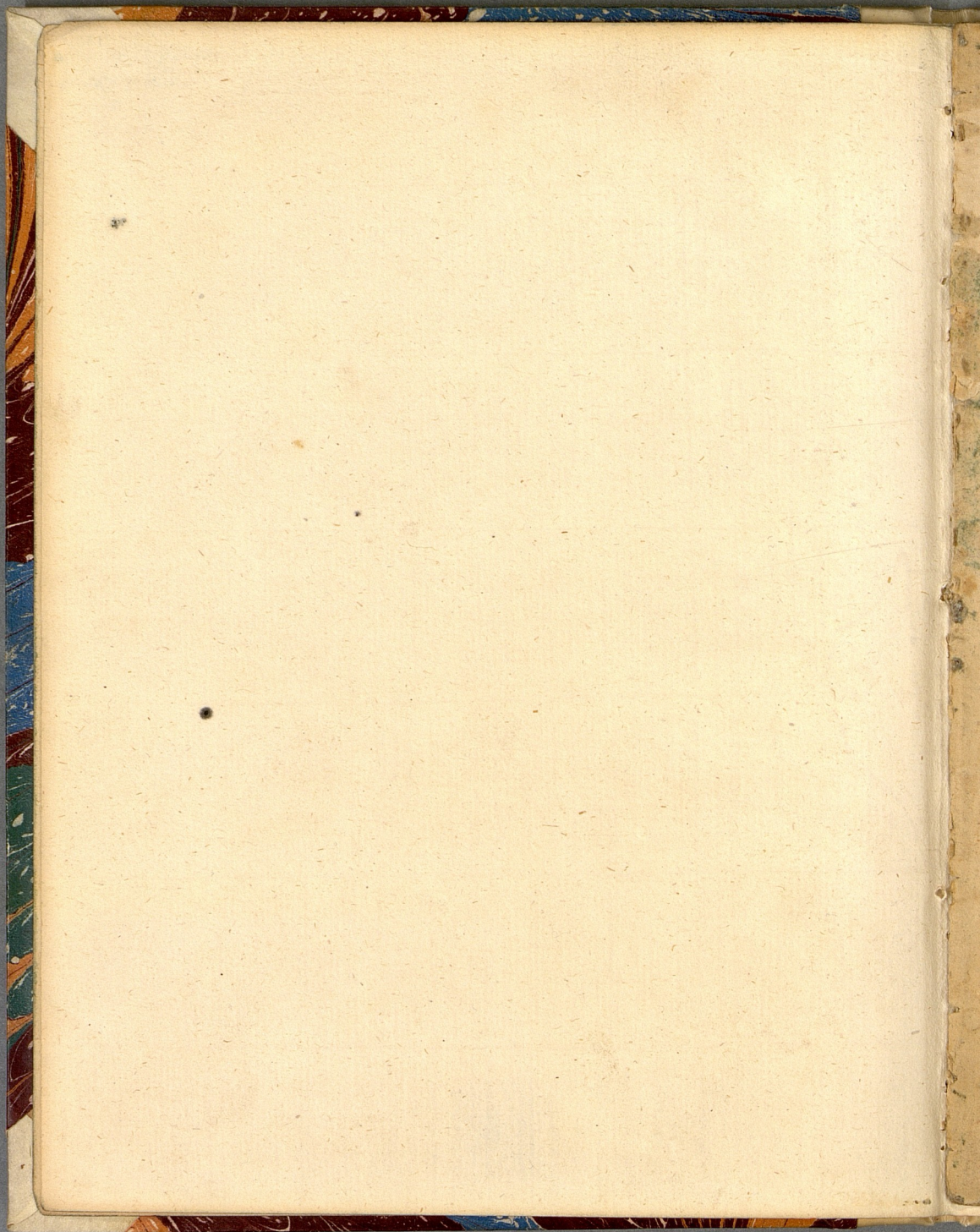

Fol. 1700.
Nitt. Cu.

F1770
1871

U. 2. 278. L.

SOLONIS ELEGIA

Sfwer the Orsaker / som tilfogha Land och märkeli-
ghe Städher / Ruin, Fall och Vndergång.
Them

Wällårdom / Wüßom / Forsichtigom /
Ehrlighom och Förståndighom Männom /
BorgeMästare och Råd / Sampe Förnembliche
Handels och HandwårksMån / medh thet hela be-
römlige BorgerSkap / Som Byggia och Boo / och
ihesse Namptkunnige Städher /

Schara /	Strengnäs /	Wåsteråhs /
Sichenana /	Köping /	Drebroo /
Nyköping /	Enköping /	Lütöping /
Urboga /	Mariestadh /	Carlstadh /
Phillipstadh /	S. och N. Zellie /	Hedemora /
Salostadh /	Falustadh /	Boråås.

Mjne gunstige Befordrare / godhe Wänner och Brödher /
Til ett tienst / ödmunkeligit / och wänligit
tacksamheetz Argument.

Alff

LAURENTIO CARLSTADIO Q. C. Civ. Phil.

*Beata est anima, qua non fuit infecta pravis opera-
tionibus hujus mundi.*

Tryckt / Anno 1642.

279

Non urbem superi cupiunt evertere nostram,
Et nobis, nisi sint numina laesa, favent.
At nostrae custos artis Tritonia Pallas,
Perpetua cura, mania nostra tegit.
Ipsi sed patriam Sceleratis mentibus ultro,
Conantur cives delacerare suam.
Nam precio vendunt quidam leges, fidemque,
Aurum qui nullo Jure modoque petunt,
Scuit jam exercent rapiuntque tyrannida quidam,
Induat ut justus, civibus arma dolor,
Pars studet & sarcire domestica rapinis
Exhaustit patrias, cum malè luxus opes,
Deripiuntque urbis patrinomia publica nostrae.
Et sibi divitias uique doloque parant
Et non justitiae formidant numen & iram,
Consilij superum quae Dea semper adest
Hac oculis cernit vigilantibus omnia facta
Nemo putet falli numina posse Deum.
Et quamvis penas differt aliquando, tacetque,
Mente tamen memori facta nefanda notat
Exigit & tandem penas, non Regna nec urbes,
Effugiunt clades, quas meruere graves.

Hinc urbs divitijs quondam imperioq; superba,
    Servitij patitur tristia jura modo.
Aut rabidos cives in mutua vulnera stringunt,
    Ex orta gladios seditione suos.
Aut validos hostes sine causafortè laceffunt,
    Sopitumq; morvent quod fuit ante malum.
Namq; urbs quæ socios injustis provocat armis,
    Mox ruet & subitis peritura modis.
Casibus his valida gentes delentur & urbes.
    Prospreta penas, quæ pietate luunt,
Et si qui excidio patriæ fortasse supersunt,
    Post hac fata illos non leuiora manent.
Extorres sine spe, sine sede, inopisq; vagantur,
    Aut empti precio vincula dura gerunt.
Sic partem fert quisq; suam cum publica clades,
    Incidit, & prohibet janua nulla malum.
Non latebræ quenquam fugientem abscondere possunt
    In thalamos penetrant publica damna tuos.
Hæc moneo cives, nec fabula ficta putanda est,
    Leges atq; Deum spernere crede, nocet.
Sed placidam retinet pacem reverentia juris,
    Peccanti quæ non parcere lenta solet.
Hæc prohibet turpem luxum frenatq; rebelles
    Cressere nec patitur semina sparsa mali.
Judicis emendat fraudos violentaq; facta,
    Nascitur inter eos dissidiumq; vetat.

Deni-

270

Deniq, vita hominum tranquilla & honesta manebit
Servandi leges, dum pia cura manet.

S Bdh wil ey wår Stadh slå nedh/
Ey of onådigh wara.
Hwar han ey år på of wredh/
Alltidh of wål bewarar.
Och wij ey medh sinnet arga/
Wårt Land/ Stadh/ Borg och Fåste/
Sielfwe skåmma och sarga/
Btharma Landsens båste.
Sållia Lagh/ slå loswen kull/
Emoot rått och vthan enda/
Fjrtia effter Sölswer och Gull/
Hugh til penningen wenda.
Oswa Tyrannij och roof/
Och husen ther medh bota/
Tagha hwadh som görs behoff/
Och the ypperste vthrota.
Ey rådas för Lagh och Rått
Then Gudh altidh lydher/
Vthan röswa bore alt slett/
Rikedom til sigh wrådher

A ij

Men

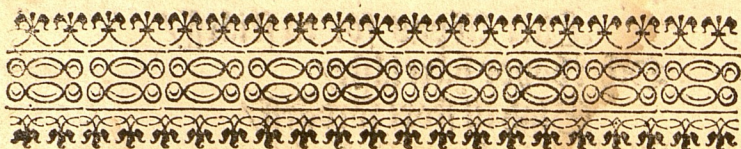
Men Gudh som ey kan feela/
Seer här på medh öghon klaar/
Hurw the medh folket spela/
Synes sitta stilla qwaar.
Medh straffet intet hastar/
Vthan theras bedrifter/
I minnet altidh kastar/
Them ther medh förgifter.
Och gifwer them then löön/
Alt blodigh blifwer skioran/
Då hielper ingen böön/
Omkull han Landet störter.
Alt så är Rikzens welde/
Som tilförne stodh i floor/
Vnder tråldoms ock fälte/
För sin ståltheet stoor.
Inbördes the föra frü/
Och så hwar annan ödha/
Eller ruffwa vp thet strü/
Som förr war nedher döddhat.
Hwar annan wil bekrügha/
Vthan rätt saak / brätt och skull/
Han kan ey lenge büdha/
Faller strax medh hast omkull.
Således är Ländet starke/
För sin ogudhachticheet/

Fälte

Fälte nedh til marke/
 Städer och sammalek,
 The som äre öfwer bleffne/
 The stå i större saara/
 Och fast meer blifwa drefne/
 An the förr kunna vara,
 Löpa som willde beestar/
 Eller köpas för en skärff/
 Och i bonor hårt låste/
 Sigh til stort fördärff/
 Allt så fåår hwar sin deel/
 Och en kan vndan rymma/
 När frighet hafwer sitt spel/
 Hwar wil tu tå tigh gömma/
 Sin Hustru och Barn bewara/
 För sådant buller och skry/
 Så ock titt hws förswara/
 At the mäghe vara fry/
 Zy råder iagh tigh hwar dagh/
 Hält en thet sagdt är för diche/
 Förachta en Gudh och hans Lag/
 Elliest lydher tu stoor plicht/
 Zy Lagh är Fridzens modher/
 Then bråkligha näpser sent/
 Hon styrer onda och godha/
 Aff den syndzens wext förment.

Doma

Domarens feel hon råttar/
 Förtagher Borgarens kuff/
 Stadzens godha förbättrar/
 Giffwer och gott fridsampt kuff/
 Vil tu titt wärel skal gåå wål/
 Så hålt tigh wed Lagh och skal.

Om Ucker eller Wunning

WAn wil först begynna taala hwadh Mutuum eller Låån är/ hwilken är een grund eller sate til Ucker/ och är een åchskilnat emillan Mutuum och Commodatum, wij låne och Commodera the ting som förndtas och aff bruket förtåras/ och gifwa Mutuo, the som på en gång förndtas/ och för thetta gifwa intet aff/ Men skal theföre någghot gifwas så är thet icke Låån/ vthan Pant eller annat sådhant. Låån ståår i wicht/ Taal/ Reckning och Måål/ som år i Wijn/ Ollio/ Spannemaål/ RedhePenningar/ Gull/ Sölswer och Kopar/ hwille saaker/ wij antingen igenom råknande/ målande och wågghande/ åth andra låna/ til then ånde/ at the skole hõra honom til/ som them lånar/ och han igen år förpliehat at betaala oförskyle/ icke samma Parzedel igen: Vthan andra liika godha/ och naturlighe och icke samre/ som yngt Wijn för gammalt/ här aff hafwer Mutuum fått sitt namn/ Quasi ex meo fit tuum, af mitt blifwer titt/

Discrimen inter Mutuum & Commodatum.

Reddēdam esse rem ejusdem generis & bonitatis.

Com-

Commodatum; enär iagh leger ett ting bort at brukas/ som
 häst och annat/ tå måste tu sãa migh den sã godh igen/ ty låån
 böör skadhelöst igen antwardas/ Kiöp. M. B. 8. Cap. 1. 1.
 Och förfars thetta lånet igenom een olycka och oförmodeligh
 hendelse/ som igenom Geld/ Watn/ Stöld/ Rövverij/ Krig
 måste tu thet betala / men kan bewissas/ at tu sã stor omwård-
 nat hafwer hafte/ om thet iagh tigh lånte/ som för titt eget :
 Kiöp. M. B. 10. Nu kan then pant brinna/ stãlas eller
 wãldtaghas / och icke stelff år orsak til förbemelte skadha då
 kan iagh tigh icke wãldhare flandra/ men om iagh leger tigh
 thet at bruka här hemma någhot ting/ och tu förer thet bort
 til någ hon farligh ort/ öfwer Stöð/ eller thet Fienden eller
 Rövware åre/ och thet bortagha/ tå måste tu lãdha skadhen/ och
 migh betalat/ men tagher iagh lego för thet iagh tigh leger/
 tå heeter thet Locatum, eller usus locatus.

Tu wil man något förmåla om Usura,

Thet år Dcker/

Swadh thet ordet år /och om thet år förbudit
 at tagha aff vthlånta penningar Dcker? Usura eller
 Rãnta/ bemårker hwart och eens tings brwł :
 Sãsom aff Fructu komer Fructura, sã aff Usu, Usura, sãsom
 aff Åkerens brwł fåår Åkermannen frucht. Dersföre heeter thet
 åcker/ thet en lånar stit vth/ at han aff thes brwł skal någhot
 winna. Exempli gratiã, om någhon lånar Penningar til
 then ende/ at han wil hafwa them igen/ thet år icke åcker/ vthan
 een wãlgårning/ men om iagh sãlier tigh en häst/ för 100 daler
 och iagh icke wil strax tagha betalning aff tigh/ vthan låter
 tigh hafwa förbemãlte penningar qwar at bruka åhr och dagh/
 och tu lofwar at gifwa migh igen 110. daler/ thet år åcker/ som
 kallas Mutuum Palliatum eller Tacitum, vthi hwillen
 Usura Palliata år grundat. Om någon år skyldigh den andra

Quid
 est Usu-
 ra num
 sit licita

100. daler/och therföre sätter honom en Åker i pant til at vpbara fruchten ther aff/så länge hans Penningar bårta åro/the kalles Contractus usurarius: Carolus Molineus, och någre andra/the skrifwa/at ocker år hwarcken emoot then Helge skrift/och naturlige Lagh/når hon måtteligh eller tilbörlij år: Zy then som tagher Penningar til låns/ han måste gifwa Åganden them alla igen/ och sedhan betala Rentan/ therföre måste han för itt ting han vpburit haffwer/ betala tw. Nam Pecunia restituitur integra pro Pecunia accepta, & fit Aequalitas dati & accepti, usura solvitur pro usu Pecuniae mutuo datae. Zy Penningarna giffwas lijka många igen för the anammade Penningar / och så blifwer vpbörden och vthgiffen lijka/ men åcker betalas för thet een haffwer brutat vthlånte Penningar: Zy then som aff egit berådhy och frj willia loswar åcker/ skeer ingen orätt: Nam volenti nūquam fit injuria: Reg. Jur. Jcke heller är man plichtigh at mista sitt förgåfwes/ ey heller finnes många/ som willia låna/ vthan någhon winst sine Penningar. Pluris aestimatur res praesens quam futura, Zy then som lånar vth/ han gifwer strax sine Penningar vth / och kan sigh icke mist försåkra enår han bekommer them igen. Vthi then gamble Laghen finnes at thet icke war medhgifwit Juderna/at ockra sin emillan/ som synes aff thet 23. Cap. Deut. Ezech. 18. Jerem. 19. Psalm 104. 71. Men så war them effterlåtitt at tagha åcker aff the Fremande. Deut. 23. Non faneraberis Fratri tuo, & cap. 28. Faneraberis gentilibus multis, & ipse nullum Fanus solvas, sed non fuisse quibuscunq; gentilibus licitum fanerari, sed illis solum, quibus cum bellum gerebant, cum n. à Judæis multa gentiles accipissent quæ Hæbraei recuperare non poterant; dicunt licuisse Judæis facere recompensationem per Usuram. Men effter

effter the Zebreer woro myckit brinnande/at tagha Åcker
och at the skulle icke aff sina Bröder Åcker begära/ wart
them efterlåtit/tanquam minus malum, at driffwa Åcker
aff Hedningarna/ och therföre besluta en hoop/ at ocfra/
war them Zebreer medhgiffwit: Permissas & non licitas,
quia Jure naturali prohibita est Usura. quod est prohibitum
Jure naturali, non potuit esse licitum Hæbræis divina dispen-
satione. S. Tomas säger at tagha Renta/år emoot natur-
ligh Lagh/ty sälia/thet som intet år/ eller sälia ett ting
två gångor/ år emoot rätt och naturligh Lagh/ och
med theta skäl bewijser at Usurarius, eller then som tager
Renta/ för vthlante Peningars / Wjns/ och Spannes-
måls brukande/ han tagher för thet som intet år/ nu år
bruket/ eller nyttan icke åthskild ifrån Penningens Sub-
stans och warelse/therföre tagher han Renta/ för the ting
eller Peningar som han ey haffwer vthlant/ hwilke Pe-
ningar/ om the så många och godhe gofswe igen/ som the
toghos/kunde Lånaren icke meera begära/ igenom låån så
gifwer iagh Herredömet ifrån migh in til then som lånte
Peningen/ ty aff mitt bliffwer titt/ men om iagh tagher
någhot meera öffwær huffwudstolen/ så tagher iagh thet
en annan tilhörer/och om Låånet bortkommer/ då måste
then som lånte/ thet migh betala/ therföre syndar Domas-
ren/om Mutuarij skal betala/både lånet och rentan/ Efter
så lägges börd på börd. Arist. L. 4. Eth. C. 1. L. 1. Pol.
C. 6. & 7. Item Cic. de off. säger/ Fenerari nihil aliud est
quam interficere pauperem: Ey heller är lofligh at ta-
gha frucht/ aff thet som ingen frucht bår/ nu är Pennin-
gen och Spannemål suå naturå infrugifera: Matth. i thet 6.
skrifwer/ Date mutuum, nihil inde sperantes. Lucæ 6, 26.
Görer wål och låner/ förhoppandes thet intet aff/ then
intet åckrar/ then ingen winning tagher then är en from
Man/han skal leswa/säger HERAN: Zielper icke emot
then elenda/ tagher intet åcker eller winning han skal lesia
Item

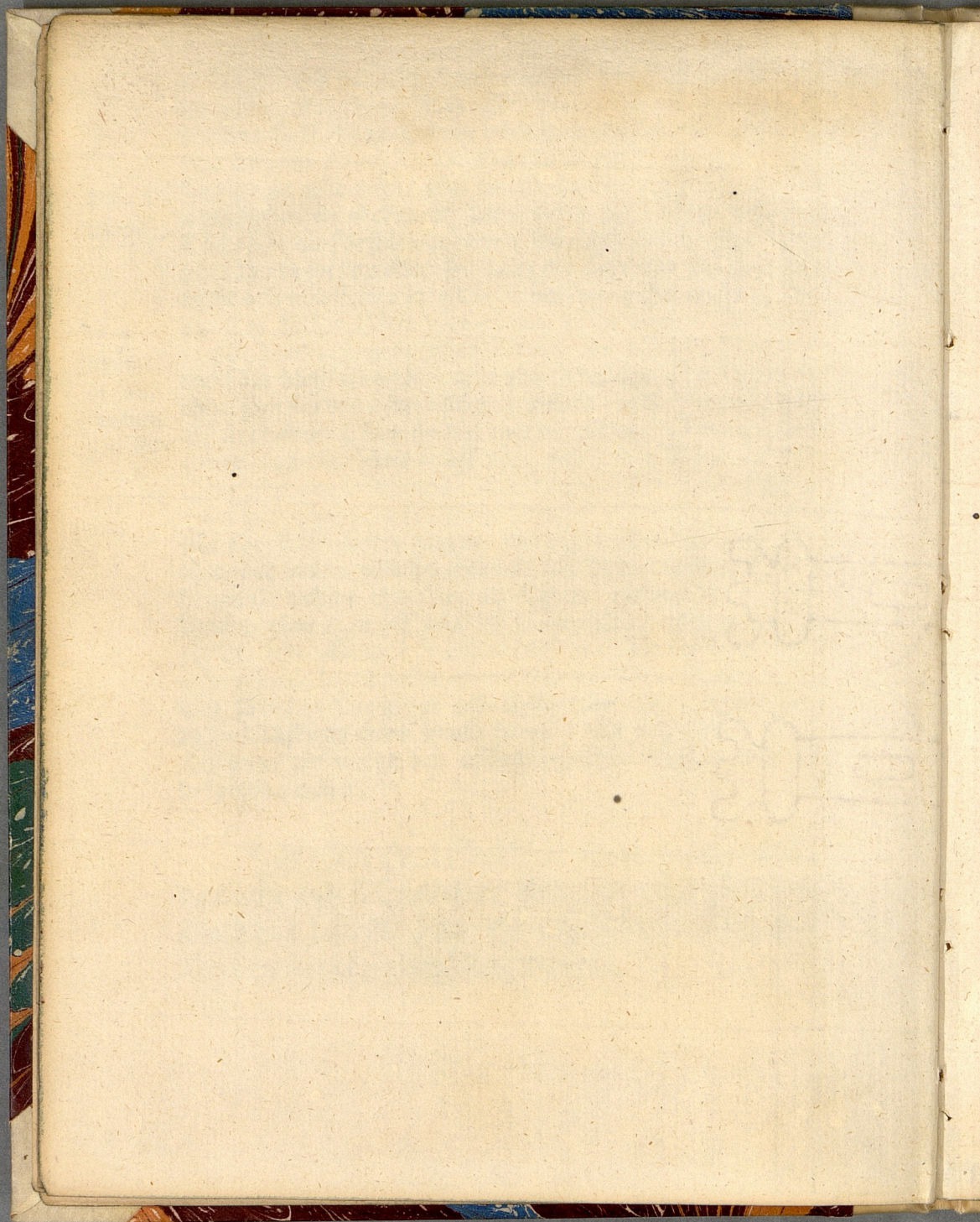
Lev. 25.
35+39.

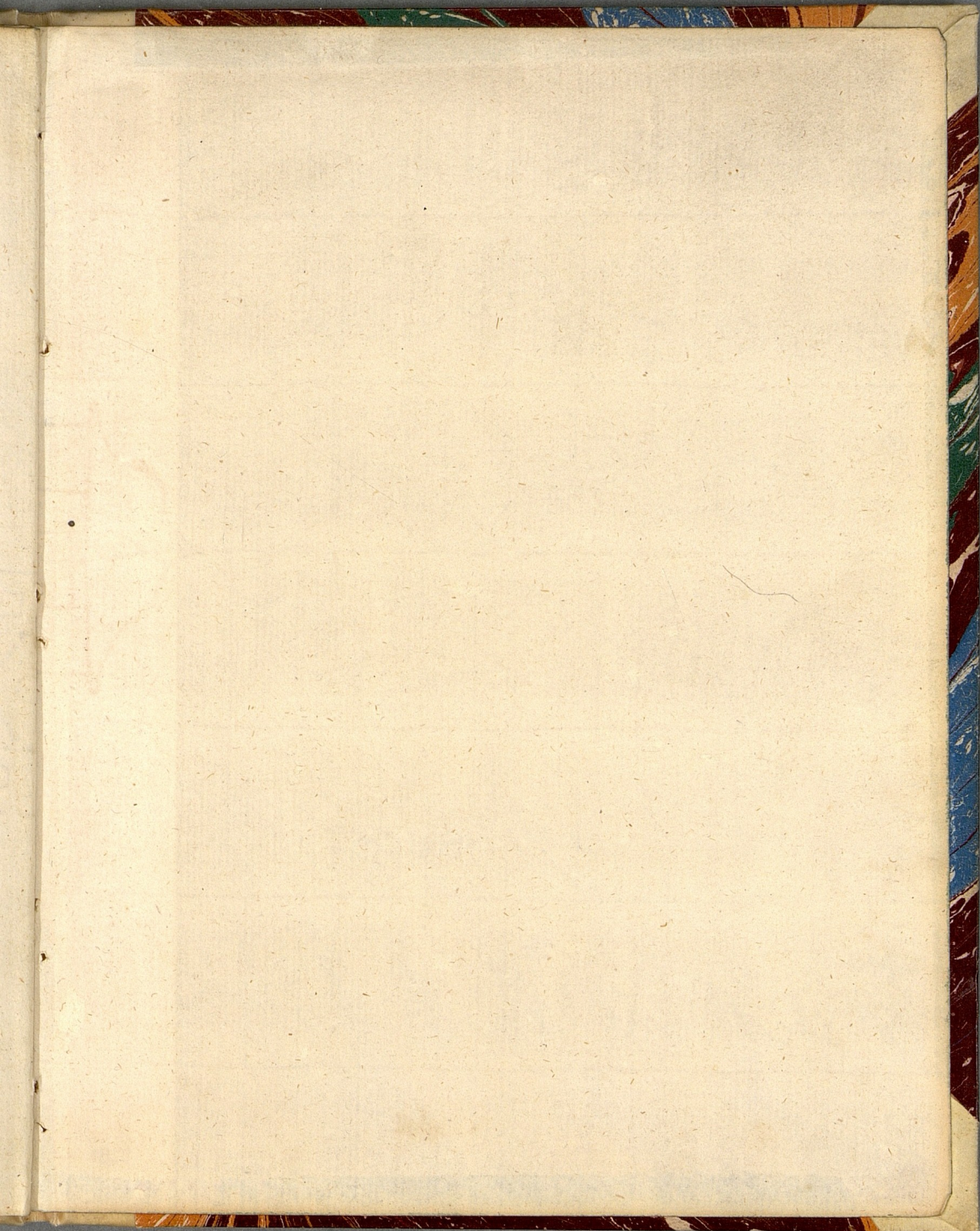
Permissa
fuit
tantum
pro Pe-
cunia
trajecti-
tia.

Item får vth på åcker/ tagher winning / skule han lefwa:
Han skal icke lefwa/ vthan effter han sådana styggelse giore
hafwer/ så skal han Döden döds/ hans blodh skal vara öf-
wer honom/ Exod. 22. 25. När tu lånar mino folke/ thet
fattigt år när tigh/ skal tu icke hafwa tigh så medh hos-
nom/ som en Ockrare/ intet ocker på honom driffwar:
Thetta är alt förståendes om eilbörlich åcker/ ther en tag-
gher meera än fem eller sex daler aff hundrat aff then fats-
tighe och nödsteltes Jure Civili, haffwer ocker varit gillat/
hvilken kallas Usura Centesima, då en tagher åhrlighen
12. för hundrat/ men effter thet war een odrågeligh winst/
therföre bleff efterlätit at tagha så många Penningar aff
them som fördes öfwer siö och andra farlighhe orter/ här
aff åre komme Usura Besses, ther en gifwer 8. för 100. och
Usura Semisses som 6. aff 100. och Usura Trientes/ enär
thet gifwes en tridie deel: Om onyndighe Barna gods/
wore här någhot at skriffua/ hwilket esomofftast blifwer
illa föreståt/ mykit mindre der aff någhot gifwit/ för
thet/ thet brukat warder/ och icke bör hwarken siuncka eller
brinna/ vthan therföre åhrlighen råtenskap giöras/
hwadh thet ther aff gåå böör/ men effter tithen och tils-
fället/ icke sådant kan tåla/ wil man här medh besluta/
och troherteligen önska/ at wij i thenna bullersamme werla-
den/ så våra Penningar och Åghodelar/ öf/ och vår fats-
tighe Nåsta til godo bruka kunne/ Så wij effter thetta
Luffwet/ the ewige och oförgångelighe Rikedomar in-
bekomma måtte.

Här effter (wil Gudh) är man sinnat andra
nyttighe och disputerlige Fråghor aff Sveriges
Ragh här biföllie låta/ the vthi bemålte ödmuete
Dedication skole behåldne warda.

www.books2ebooks.eu